

ลีลาการเรียนรู้กับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

Learning Styles and English Learning and Teaching Management

รัตนา กลิ่นจ้อย ศิริกร โรจนศักดิ์ และวาสนา จักรแก้ว
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอลีลาการเรียนรู้ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลกระทบในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก ในบทความนี้จะแสดงให้เห็นถึงมิติต่างๆ ของลีลาการเรียนรู้โดยเฉพาะในเชิงจิตวิทยา เพื่อนำไปสู่แนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ที่สามารถช่วยพัฒนาการศึกษาในเรื่องของวิธีการสอนที่ตรงกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือที่เรียกว่าง่ายๆ ก็คือวิธีการสอนที่ “ถูกจริต” ของผู้เรียนนั่นเอง ซึ่งผู้เขียนได้เชื่อมโยงหลักการของการเรียนภาษาอังกฤษในแต่ละทักษะและลักษณะของผู้เรียนในแต่ละมิติของลีลาการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการยกระดับกระบวนการเรียนรู้โดยรวมให้ตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ลีลาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

Abstract

The study is aimed to present learning styles which would play an important role in benefiting learning process for EFL learners. In addition, the research would focus on discovering new learning dimensions, and enabling learners to improve on their English capacity by ways of Customized and Tailor-to-the Needs concept. By deploying dimensional diversification approach and mixing integrated mechanism to maximize teachers' potential and apply them into teaching with the goal to enhance learners' English communication skills. Applying such holistic and dimensional teaching, it would allow to teachers to discover learners' needs, find out about their strengths/weaknesses. As a result, would enable teachers to tailor lesson plans, design methods and techniques applicable to their capacity, whilst ultimately help raising learning process to a higher ceiling with greater efficiency moving forward.

Keywords: Learning styles, English learning and teaching management

นางสาวรัตนา กลิ่นจ้อย

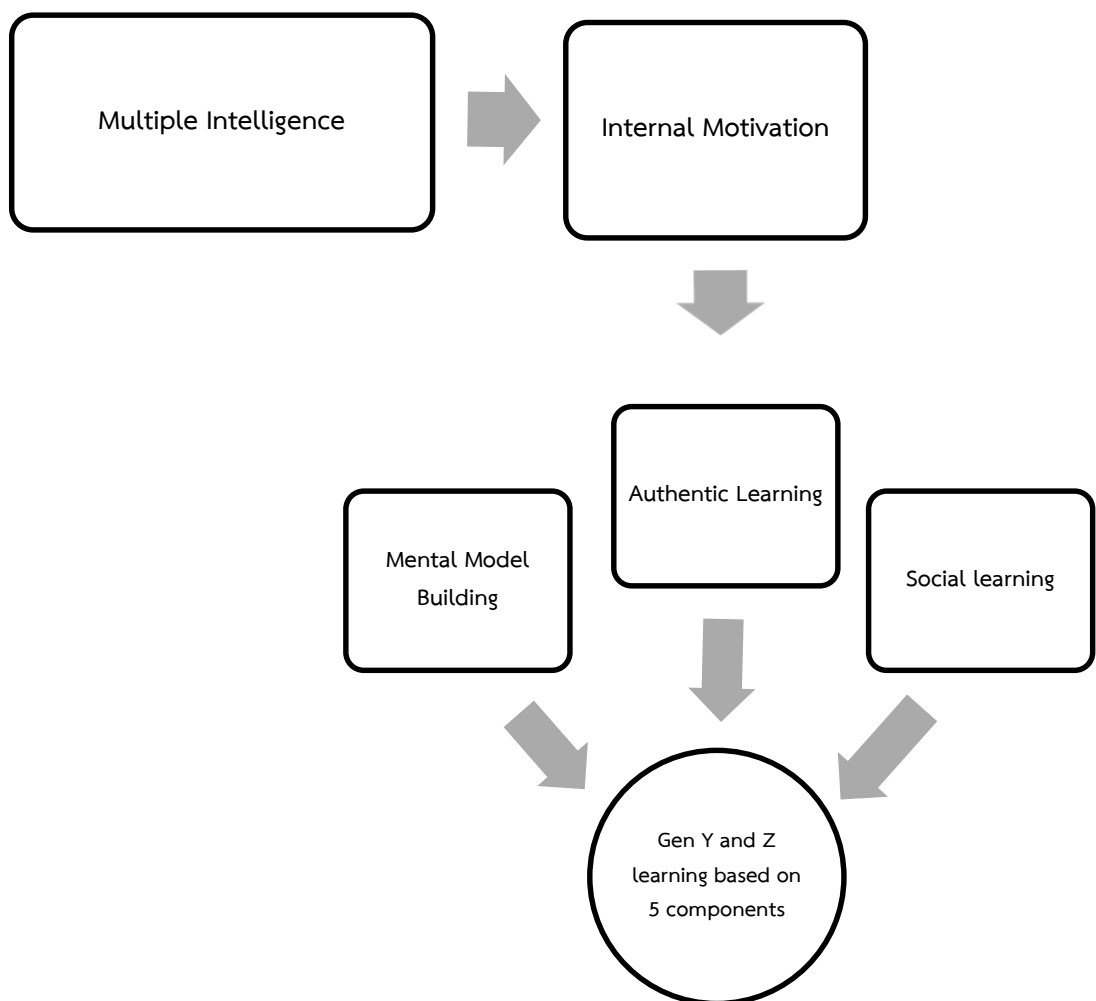
Email: rattana_kli@outlook.com

บทนำ

ในโลกของกระบวนการเรียนรู้ เราไม่สามารถกำหนดรูปแบบการเรียน การสอน หรือระบบการศึกษาได้อย่างตายตัว เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ โดยต้องทราบว่าจะปัจจัยอะไรที่ส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น และช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุที่จะนำไปสู่หนทาง หรือวิธีที่นำมาปรับปรุงระบบการศึกษาของประเทศไทยให้ดีขึ้นได้ สิ่งที่เราควรรู้ และเข้าใจเป็นอันดับแรกคือคุณลักษณะของเด็กในยุคปัจจุบัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่คือเจนเนอเรชัน Y และ Z เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมั่นในตนเอง และเกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีรอบตัว จึงไม่น่าแปลกใจที่พวกเขาจะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ในมุมกลับกับเด็กเหล่านี้จะไม่ค่อยมีความอดทน และส่วนใหญ่จะสมาธิสั้น เพราะฉะนั้น การเข้าใจธรรมชาติของเด็กในยุคปัจจุบัน จึงถือเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และเมื่อเข้าใจคุณลักษณะของเด็กในยุคปัจจุบันแล้ว สิ่งที่เราจะสามารถดำเนินการต่อไปคือแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเหล่านี้ โดยรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก Gen Y และ Z ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ (1) **Authentic Learning** การสอนให้เด็กมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ หาทางแก้ปัญหาโดยพิจารณาจากเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบด้านก่อนการตัดสินใจ เพื่อที่จะได้วิธีในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยต้องไม่พยายามบอกว่าเขาจะต้องแก้ปัญหาอย่างไร เพราะนั่นจะเป็นการปิดกั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจะไม่ให้เขาได้รู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง (2) **Mental Model Building** คือ การสอนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ และความผิดพลาดที่ผ่านมาที่อยู่ในความทรงจำของเขา เพื่อนำสิ่งเหล่านั้นมาตั้งสมมุติฐานหรือคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะน่าจะเกิดขึ้น (3) **Internal Motivation** คือรูปแบบการเรียนการสอนที่สนุกและถูกจริตกับธรรมชาติของเด็กในยุคปัจจุบัน หากผู้สอนเอาแต่ยืนพูดหน้ากระดานเพียงคนเดียว เด็กเหล่านี้ที่ความอดทนต่ำและสมาธิสั้น เขาจะเลือกหันไปเล่น Social Media, Internet หรือไม่นั่งหลับในห้องเรียนมากกว่า ในทางกลับกันผู้สอนเองควรทำให้ห้องเรียนเป็นเหมือนสวนสนุก โดยการนำเอาสิ่งที่เขาคุ้นเคยมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น Tablet หรือ Smart Device ต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้เล่น ได้ลอง และได้เรียนรู้จากความผิดพลาด เพราะสิ่งเหล่านี้จะย้อนกลับมาสร้างกระบวนการการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเด็กเสมอ (4) **Multiple Intelligence** คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เพราะเราเชื่อว่าเด็กแต่ละคนจะมีความถนัดและกระบวนการการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปิดกว้างให้มีหลายรูปแบบ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม และรู้สึกเชื่อมั่นกับทักษะและความถนัดของตนเอง และ (5) **Social Learning** คือ การเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นให้มีการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ รวมไปถึงการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจากทั้ง 5 องค์ประกอบ ผู้เขียนมองว่า สิ่งที่มีความน่าสนใจอย่างหนึ่งในขณะที่มีการใช้รูปแบบการสอนโดยวิธีใดก็ตามนั้นก็คือ การใช้จิตวิทยาเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนให้กับเด็กยุคใหม่ โดยทั้ง 5 องค์ประกอบนี้มีความเชื่อมโยงกับเรื่องของการใช้จิตวิทยาเพื่อใช้ในการสอนร่วมด้วย โดย

องค์ประกอบที่ 4 Multiple Intelligence เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างรูปแบบการเรียนรู้จากแนวคิดที่เชื่อว่าเด็กแต่ละคนจะมีความถนัดและกระบวนการการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปิดกว้างให้มีหลายรูปแบบ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม และรู้สึกเชื่อมั่นกับทักษะและความถนัดของตนเอง ซึ่งก็จะสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 3 Internal Motivation คือรูปแบบการเรียนการสอนที่สนุกและถูกจริตกับธรรมชาติของเด็กในยุคปัจจุบัน โดยจะแสดงออกมาในรูปแบบการสอนในองค์ประกอบที่ 1 Authentic Learning องค์ประกอบที่ 2 Mental Model Building และองค์ประกอบที่ 5 Social Learning ดังจะเห็นได้ชัดเจนขึ้นจากแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1. รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กในศตวรรษที่ 21
ที่มา: ดัดแปลงจาก วิจารย์ พานิช, 2555

ผู้เขียนเชื่อว่าหากเราในฐานะผู้สอนสามารถทำรูปแบบการเรียนการสอนได้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ เด็กยุคใหม่ก็จะกลายเป็นทรัพยากรที่คุณภาพต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง โดยในบทความนี้ ผู้เขียนมีความสนใจในเรื่องของรูปแบบการสอนในองค์ประกอบที่ 3 คือ **Internal Motivation** ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สนุกและถูกจริตกับธรรมชาติของเด็กในยุคปัจจุบัน และองค์ประกอบที่ 4 **Multiple Intelligence** รูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนควบคู่กันไปด้วย ซึ่งก่อนจะได้มาซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่สนุก ถูกจริตกับธรรมชาติของผู้เรียน มีความหลากหลายและตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาลีลาการเรียนรู้ในเชิงจิตวิทยาของผู้เรียน (Learning styles) ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำความรู้จักเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

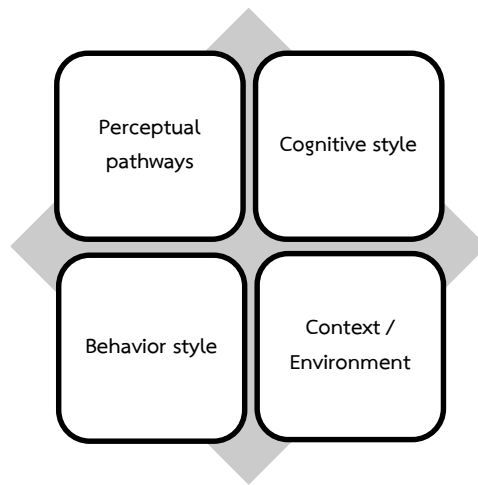
ความหมายของลีลาการเรียนรู้

ลีลาการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการเรียน วิธีการคิด หรือวิธีแก้ปัญหา ที่บุคคลชอบหรือถนัดใช้เป็นประจำ เป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการรับรู้ กระบวนการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ลีลาการเรียนรู้ได้รับการจำแนกออกเป็นแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป ขึ้นกับทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด ที่ผู้จำแนกยึดเป็นเกณฑ์ในการจำแนกความเข้าใจในลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน สามารถช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีลักษณะหลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของผู้เรียน

ลีลาการเรียนรู้

ลีลาการเรียนรู้ หรือวิธีการเรียนรู้ หรือแบบการเรียนรู้ เป็น ลักษณะหรือวิธีการเรียน หรือวิธีการคิด หรือวิธีการแก้ปัญหา ที่บุคคลชอบหรือมีความถนัดในการใช้เป็นประจำ หรือใช้เป็นส่วนใหญ่ในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และเป็นวิธีการ เรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ลีลาการเรียนรู้แบ่งออกเป็นแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป ขึ้นกับทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด ที่ผู้จำแนกยึดเป็นหลักหรือเกณฑ์ในการจำแนก ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ 4 กลุ่มดังนี้ (ทิตนา แคมมณี, 2551)

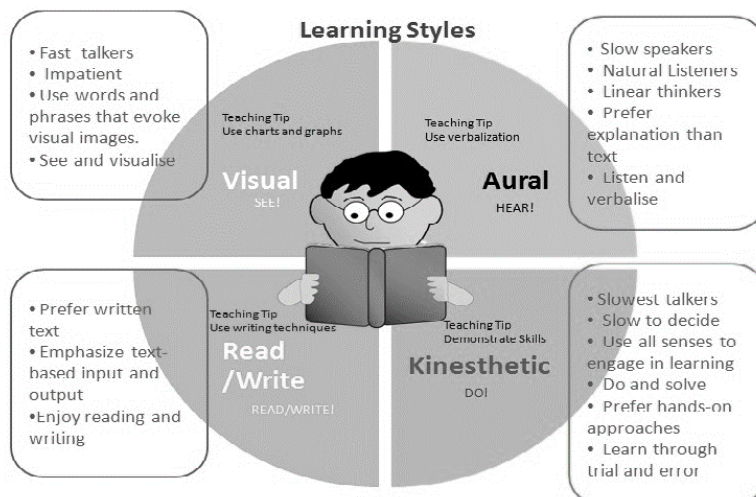
1. ลีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามช่องทางการรับรู้ (Perceptual pathways or learning modality)
2. ลีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามลักษณะหรือกระบวนการคิด (Cognitive style)
3. ลีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามลักษณะของพฤติกรรม (Behavior style)
4. ลีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context / Environment)

ภาพที่ 2. ทฤษฎี / แนวคิด สีลาการเรียนรู้
ที่มา: ทิศนา ขัมมณี, 2551

ซึ่งในแต่ละด้านนั้น จะมีแนวคิดแตกออกมาอีกหลายรูปแบบ โดยผู้เขียนขอสรุปออกมาดังต่อไปนี้

1. สีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามช่องทางการรับรู้ ประกอบด้วยสีลาการเรียนรู้ทางจักขุประสาทหรือทางสายตา (Visual learner) ทางโสตประสาทหรือทางหู (Auditory learner) ประสาทสัมผัส และทางการเคลื่อนไหว (Kinesthetic learner)

ภาพที่ 3. สีลาการเรียนรู้ผ่าน 3 ช่องทาง
ที่มา: learnersbubble.com

2. สไตล์การเรียนรู้ที่จำแนกตามลักษณะหรือกระบวนการคิด (Cognitive style)

- สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Witkin

มีสไตล์การเรียนรู้ 2 แบบคือแบบพึ่งพิง ไม่เป็นอิสระจากสภาพแวดล้อม และแบบอิสระจากสภาพแวดล้อม จัดการสอนได้โดยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และให้อิสระในการตั้งเป้าหมายและกำหนดมาตรฐานด้วยตนเอง

- สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Kolb

มีสไตล์การเรียนรู้ 4 แบบคือแบบเอนกนัย แบบซึมซับ แบบเอนกนัย และแบบประยุกต์ใช้ สามารถจัดการสอนได้โดยใช้วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 4. สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิด Kolb

ที่มา: ดัดแปลงจาก Kolb, 1984

- สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ McCarthy

มีแง่มุมของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยมิติ 2 มิติ คือการรับรู้(Perception) และกระบวนการ (Processing) การรับรู้ของผู้เรียนจึงมี 2 ทาง คือจากประสบการณ์ตรง (Concrete experience) และจากความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม (Abstract conceptualization) สามารถจัดการสอนได้ตามรูปแบบ 4 MAT ดังนี้

- การเรียนรู้จากประสบการณ์และการเฝ้าสังเกตอย่างไตร่ตรองมีข้อย่อย 2 ข้อคือ การสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเรื่องที่เรียนด้วยตนเอง สามารถตอบคำถาม “Why” ได้ (พัฒนาสมองซีกขวา) และการวิเคราะห์ประสบการณ์และสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

- การนำประสบการณ์ไปสู่การสร้างความคิดรวบยอด มีข้อย่อย 2 ข้อคือการสร้าง ความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ (พัฒนาสมองซีกขวา) และการพัฒนาความรู้ ความคิดให้กว้างขึ้นเพื่อตอบคำถาม “what” ได้ (พัฒนาสมองซีกซ้าย)

- การนำความรู้ความคิดสู่การปฏิบัติ มีข้อย่อย 2 ข้อคือ การวางแผน และลงมือ ปฏิบัติตามกรอบความคิดที่กำหนด (พัฒนาสมองซีกซ้าย) และ การสร้างสรรค์ชิ้นงานของตนเอง สามารถตอบคำถาม “How” ได้ (พัฒนาสมองซีกขวา)

- การนำการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ มีข้อย่อย 2 ข้อคือ การ วิเคราะห์ผลงานกระบวนการทำงาน พัฒนาแนวทางและวางแผนในการนำผลงานไปใช้ใน สถานการณ์จริงและลงมือปฏิบัติตามแผน (พัฒนาสมองซีกซ้าย) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ชื่นชมกันและกันสามารถตอบคำถาม “if” ได้(พัฒนาสมองซีกขวา)

3. สีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามลักษณะของพฤติกรรม มี 2 แนวคิดคือแนวคิดของ Grasha and Reichman และแนวคิดของ Canfield

- แนวคิดของ Grasha and Reichman มีสีลาการเรียนรู้และการสอน 6 แบบ ดังนี้

ตารางที่ 1. สีลาการเรียนรู้การสอนตามแนวความคิดของ Grasha and Reichman

สีลาการเรียนรู้	สีลาการสอน
เรียนแบบแข่งขัน	สอนจัดกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ
เรียนแบบร่วมมือ	สอนแบบร่วมมือ หรือใช้กระบวนการกลุ่ม
เรียนแบบหลีกเลี่ยง	สอนแบบชี้แนะ
เรียนแบบมีส่วนร่วม	สอนแบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
เรียนแบบพึ่งพา	สอนแบบจัดกลุ่ม Peer group จับคู่ให้ผู้เรียนช่วยกัน
เรียนแบบอิสระ	สอนแบบให้อิสระแก่ผู้เรียน

- แนวคิดของ Canfield มีสีลาการเรียนรู้การสอน 9 แบบ ดังนี้

ตารางที่ 2. สีลาการเรียนรู้การสอนตามแนวความคิดของ Canfield

สีลาการเรียนรู้	สีลาการสอน
เรียนแบบอิงสังคม	สอนแบบร่วมมือหรือกระบวนการกลุ่ม
เรียนแบบอิสระ	สอนแบบให้ค้นคว้าเป็นรายบุคคล
เรียนแบบคิดเชิงมีโนทัศน์	สอนแบบเน้นทฤษฎีหลักการหรือแบบนิรนัย

เรียนแบบประยุกต์ใช้	สอนแบบเน้นลงมือกระทำ (learning by doing)
เรียนแบบสังคมเชิงประยุกต์ใช้	สอนแบบเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning)
เรียนแบบสังคมเชิงมนทัศน์	สอนแบบจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยให้ร่วมกันคิดอภิปราย วิพากษ์ วิวิจารณ์ ประเด็นต่าง ๆ
เรียนแบบอิสระเชิงประยุกต์ใช้	สอนแบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรายบุคคลทำกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เน้นการกระทำ
เรียนแบบอิสระเชิงมนทัศน์	สอนแบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรายบุคคลทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เน้นการใช้ความคิด
เรียนแบบเป็นกลาง	สอนแบบจัดกิจกรรมและวิธีการหลากหลายที่เหมาะสมกับสาระและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4. สีลาการเรียนรู้ที่จำแนกตามบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context / Environment)

สีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นแบบพึ่งพาหรือสภาพแวดล้อมที่มี 5 ด้าน ซึ่งสามารถจัดการสอนที่สอดคล้องกับการเรียน ได้ดังนี้

ตารางที่ 3. สีลาการเรียนรู้การสอนตามบริบทหรือสภาพแวดล้อม

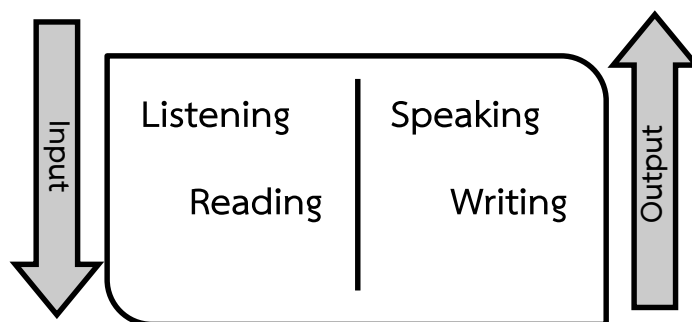
สีลาการเรียนรู้	สีลาการสอน
ด้านกายภาพ	จัดการสอนให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการ จัดห้องเรียน และสภาวะทางแสง สี เสียง และอุณหภูมิให้เหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์ตาม หลักวิชา และจัดห้องหรือมุมสงบแบบสบายๆที่ผู้เรียนสามารถปรับสภาวะ แสง สี เสียง และ อุณหภูมิให้เหมาะสมกับการศึกษาและทำงานเป็นรายบุคคล
ด้านอารมณ์ จิตใจ	• กรณีที่เป็นแรงจูงใจ ให้ผู้สอนหาแรงจูงใจที่มีความหมายต่อ ผู้เรียน และใช้แรงจูงใจในการเรียนรู้ส่วนบุคคลนั้น เป็นตัวเสริมแรงในการเรียนรู้ของบุคคลนั้น • กรณีที่เป็นความมุ่งมั่นในการเรียน และความรับผิดชอบ ถ้า มุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบสูง ให้เรียนได้อย่างอิสระ ถ้าไม่มุ่งมั่นและไม่

	รับผิดชอบให้กำกับ ติดตามการทำงาน และเสริมแรง • กรณีที่เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับกรอบการทำงาน ถ้ามีกรอบการ ทำงานชัดเจน ให้จัดกิจกรรมที่มีแบบแผนโครงสร้างชัดเจน แต่ถ้ามีกรอบการทำงานไม่ชัดเจน ให้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนอย่างอิสระ
ด้านสังคม	จัดการสอนแบบร่วมมือหรือแบบกลุ่ม
ด้านร่างกาย	• กรณีที่เป็นการรับรู้ สอนแบบยึดหลักการเรียนรู้ • กรณีเป็นเวลาจัดการสอนให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเวลาที่ต้องการ
	• กรณีที่เป็นความต้องการเคลื่อนไหวร่างกาย ให้อนุญาตให้ เคลื่อนไหวร่างกายได้ตามต้องการ
ด้านจิตวิทยา	• กรณีที่เป็นกระบวนการคิด ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมระบบ และเงื่อนไขการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละแบบ • กรณีที่เป็นความถนัดในการใช้สมองซีกซ้าย – ขวา สอนแบบ 4 MAT หรือจัดกิจกรรมที่มีลักษณะหลากหลายให้เป็นทางเลือกของผู้เรียน • กรณีที่เป็นบุคลิกลักษณะ ให้ผู้สอนตระหนักถึงความแตกต่าง ของบุคลิกลักษณะที่แตกต่างของผู้เรียน แล้วส่งเสริมลักษณะที่ดี และแก้ไขจุดด้อยตามความ เหมาะสม

ลีลาการเรียนรู้กับการจัดการรู้ภาษาอังกฤษ

หากการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนไม่สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจทำให้เกิดช่องว่างในการจัดการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้ ซึ่งสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ก็คือ วิธีการสอน ถึงแม้ว่าครูผู้สอนจะมีองค์ความรู้ที่มากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าหากไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้นออกมาจนสามารถให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้แล้ว ก็ถือว่าเป็นการเรียนการสอนนั้นยังประสบความสำเร็จ เนื่องจากวิธีการสอนของครูผู้สอนอาจไม่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน หรือเรียกกันในเชิงทฤษฎีว่า ยังไม่ตรงกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่อารี พันธมณี (2546) กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) (พ.ศ. 2553) ที่ระบุว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังที่ทีศนา แหมมณี (2551) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้หรือลีลา การเรียนรู้ว่า เป็นลักษณะหรือวิธีการเรียน วิธีการคิด วิธีการแก้ปัญหา ที่บุคคลชอบหรือถนัดและใช้ในการเรียนรู้สิ่ง ต่าง ๆ ได้ดีที่สุด ซึ่งผู้สอนต้องให้ความสำคัญต่อการศึกษาลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อตอบสนองต่อความชอบ หรือ ความถนัดของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน

ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในภาพใหญ่ก็จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ทักษะด้วยกันคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งสามารถแบ่งทักษะเหล่านี้ ออกเป็น 2 หลักการ คือ ทักษะการรับข้อมูล (Input) และทักษะการส่งออกข้อมูล (Output) ซึ่งสามารถแสดงการรับและส่งข้อมูลของทั้ง 4 ทักษะ ออกมาได้ดังนี้

ภาพที่ 5 ทักษะการรับ (Input) และส่งข้อมูล (Output) ภาษาอังกฤษ
ที่มา: ผู้เขียน

ทักษะการเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะนี้ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ Input เป็นหัวใจของการเรียนภาษาอังกฤษ ถือได้ว่าเป็นหนทางเดียวในการเรียนรู้ภาษาอันดับแรก ซึ่งผู้เรียนจะไม่สามารถพูดได้เลย โดยที่ไม่ต้องฟังมาก่อน และไม่สามารถเกิดมาเขียนได้โดยไม่ผ่านการอ่านมาก่อน ดังนั้นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะนี้ ต้องมีทั้งการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะอย่างถูกวิธีและถ้าหากยังตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนด้วยแล้ว ก็จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเฝ้านใจที่จะเรียนได้โดยไม่รู้สึกว่ายากบังคับ

ให้เรียนหรือทำไปเพราะว่าต้องทำ ซึ่งผู้เขียนจะทำการเชื่อมโยงหลักการของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบ Input และ Output กับลีลาการเรียนรู้ของมนุษย์โดยเน้นแนวทางการเรียนรู้ผ่านเส้นทางการรับรู้ 3 เส้นทาง โดยผู้เรียนที่ที่มีความถนัดและความสนใจที่ต่างกัน สามารถเริ่มเรียนรู้และฝึกฝนได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับทักษะการรับข้อมูล การฟัง-การอ่าน (Input) กับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1 การรับข้อมูลโดยการฟัง และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบ Auditory learner

ในทักษะของการรับข้อมูล (Input) นั้น ผู้ที่มีลีลาการเรียนรู้แบบการฟัง จะเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าได้ฟัง จะไม่สนใจรูปภาพ ไม่สร้างภาพ และไม่ผูกเรื่องราวในสมองเป็นภาพเหมือนพวกที่เรียนรู้ทางสายตา แต่ชอบฟังเรื่องราวซ้ำ ๆ และชอบเล่าเรื่องให้คนอื่นฟัง คุณลักษณะพิเศษของคนกลุ่มนี้ ได้แก่ การมีทักษะในการได้ยิน/ได้ฟังที่เหนือกว่าคนอื่น ดังนั้นจึงสามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดลออ และรู้จักเลือกใช้คำพูดอีกด้วย

ผู้เรียนที่เป็น Auditory learner จะจดจำความรู้ได้ดีถ้าครูพูดให้ฟัง หากครูถามให้ตอบ ก็จะสามารถตอบได้ทันที แต่ถ้าครูมอบหมายให้ไปอ่านตำราล่วงหน้าจะจำไม่ได้จนกว่าจะได้ยินครูอธิบายให้ฟัง เวลาท่องหนังสือก็ต้องอ่านออกเสียงดังๆ ครูสามารถช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มนี้ได้โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปราย แต่ผู้เรียนทางโสตประสาทก็อาจถูกรบกวนจากเสียงอื่น ๆ จนทำให้เกิดความวอกแวก เสียสมาธิในการฟังได้ง่ายเช่นกัน ในด้านการคิด มักจะคิดเป็นคำพูด และชอบพูดว่า “ฉันได้ยินมาว่า...../ ฉันได้ฟังมาเหมือนกับว่า.....” ซึ่งผู้เรียนประเภทนี้สามารถเรียนรู้และฝึกทักษะได้จากการฟัง ไม่ว่าจะเป็นการฟังเพลงภาษาอังกฤษ ฟังเรื่องราวต่าง ๆ จากสถานีวิทยุ หรือในรูปแบบ Audio Book

ผู้ที่เป็น Auditory learner นี้ อาจจะเลือกการเรียนรู้แบบการฟังก่อน ซึ่งสามารถเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยการฟังสิ่งต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ สิ่งที่สำคัญที่ต้องมีในการเรียนรู้และฝึกทักษะการฟังนั่นก็คือ ความสนุกและความเพลิดเพลิน เพราะถ้าผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่สนุก ก็จะทำให้ผู้เรียนต้องการที่จะทำซ้ำอีกอย่างต่อเนื่องจนทำให้เกิดทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานนี้เกี่ยวข้องกับสารที่ชื่อว่า dopamine สารเคมีที่ได้รับการปล่อยตัวในสมองของเราเมื่อเราคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือประสบการณ์ที่สนุกสนาน Dopamine ช่วยควบคุมประสบการณ์แห่งความสุข และจากการวิจัย dopamine ที่เพิ่มขึ้นนี้ไม่เพียงแต่เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ แต่ยังสามารถช่วยให้เรารักษา (จำ) สิ่งที่เราได้เรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งถ้าผู้เรียนรู้สึกสนุกกับกระบวนการเรียนรู้ ก็มีแนวโน้มที่อาจจะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น โดยผู้เขียนขอเสนอกลวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการฟังดังต่อไปนี้

- การใช้คำถาม - คำตอบ ด้วยการใช้เวลาเร็วที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมเพื่อช่วยสร้างความน่าสนใจ

- เขียนคำสำคัญให้ผู้เรียนเพื่อช่วยหลีกเลี่ยงความสับสน การเข้าใจผิดจากการออกเสียงคำที่ได้ยิน
- ในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ต้องทำให้แน่ใจว่าผู้เรียนอยู่ในที่ๆสามารถได้ยินได้อย่างชัดเจน
- ใช้แอปพลิเคชันมัลติมีเดียที่ใช้เสียงเพลงหรือคำพูด (ใช้เครื่องบันทึกเทปการ์ดเสียง / การบันทึกเสียงเครื่องดนตรีเป็นต้น)

1.2 การรับข้อมูลโดยการอ่าน และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบ (Visual learner)

ในทักษะของการรับข้อมูล (Input) นั้น ผู้ที่มีลีลาการเรียนรู้แบบการอ่านหรือการดูนั้น จะเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดเป็นพวกที่เรียนรู้ได้ดีถ้าเรียนจากรูปภาพ แผนภูมิ แผนผังหรือจากเนื้อหาที่เขียนเป็นเรื่องราว เวลาจะนึกถึงเหตุการณ์ใดก็จะนึกถึงภาพเหมือนกับเวลาที่ดูภาพยนตร์คือมองเห็นเป็นภาพที่สามารถเคลื่อนไหวบนจอฉายหนึ่งได้ เนื่องจากระบบเก็บความจำได้จัดเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นภาพ ลักษณะของคำพูดที่คนกลุ่มนี้ชอบใช้ เช่น “ฉันเห็น” หรือ “ฉันเห็นเป็นภาพ....”

พวก Visual learner จะเรียนรู้ได้ดีถ้าครูบรรยายเป็นเรื่องราว และทำข้อสอบได้ดีถ้าครูออกข้อสอบในลักษณะที่ผูกเป็นเรื่องราว นักเรียนคนใดที่เป็นนักอ่าน เวลาอ่านเนื้อหาในตำราเรียนที่ผู้เขียนบรรยายในลักษณะของความรู้ ก็จะทำเรื่องที่อ่านมาผูกโยงเป็นเรื่องราวเพื่อให้ตนสามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เด็ก ๆ ที่เป็น Visual learner ถ้าได้เรียนเนื้อหาที่ครูนำมาเล่าเป็นเรื่อง ๆ จะนั่งเงียบ สนใจเรียน และสามารถเขียนผูกโยงเป็นเรื่องราวได้ดี

ผู้ที่เป็น Visual learner นี้ อาจจะเลือกที่จะเรียนเป็นการอ่านหรือดูก่อน ดังนั้นผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้โดยใช้กลวิธีดังต่อไปนี้

- ใช้ภาพหรือสื่อที่น่าสนใจและหลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ
- ตรวจสอบว่าการนำเสนอในแบบรูปภาพนั้นได้มีการจัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ
- จัดทำเอกสารประกอบคำบรรยายและงานเขียนอื่น ๆ ที่ดึงดูดความสนใจได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และอ่านง่าย
- ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่หลากหลาย: คอมพิวเตอร์ กล้องวิดีโอ วิดีโอออนไลน์ / ถ่ายภาพอินเทอร์เน็ตเป็นต้น

2. การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับทักษะการส่งออกข้อมูล การพูด-การเขียน (Output) กับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.1 การส่งออกข้อมูลโดยการพูด และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบ (Kinesthetic learner)

ในทักษะของการส่งข้อมูล (Output) นั้น ผู้ที่เรียนรู้ทางร่างกายและความรู้สึก (Kinesthetic learner) เป็นพวกที่เรียนโดยผ่านการรับรู้ทางความรู้สึก และการเคลื่อนไหวร่างกาย จึงสามารถจดจำสิ่งที่

เรียนรู้ได้ดีหากได้มีการสัมผัสและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน เวลานั่งในห้องเรียนจะนั่งแบบอยู่ไม่สุข นั่งไม่ติดที่ ไม่สนใจบทเรียน และไม่สามารถทำให้จดจ่ออยู่กับบทเรียนเป็นเวลานาน ๆ ได้ คือให้นั่งฟังมอง กระดานตลอดเวลาแบบพวก Visual learner ไม่ได้ ครูสามารถสังเกตบุคลิกภาพของเด็กที่เป็น Kinesthetic learner ได้จากคำพูดที่ว่า “ฉันรู้ดีกว่า.....”

พวกที่เป็น Kinesthetic learner จะไม่ค่อยมีโอกาสเป็นพวก Visual learner จึงเป็นกลุ่มที่มีปัญหามากหากครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ อย่างเช่นใช้วิธีบรรยายตลอดชั่วโมง จะยิ่งทำให้เด็กเหล่านี้มีปัญหามากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าความรู้สึกของเด็กเหล่านี้ได้ถูกนำไปผูกโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะสิ่งที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น ไม่ได้ผูกโยงกับอดีตหรือเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึงในอนาคต ครูจึงควรช่วยเหลือพวก Kinesthetic learner ให้เรียนรู้ได้มากขึ้น โดยการให้แสดงออกหรือให้ปฏิบัติจริง เช่น ให้เล่นละคร แสดงบทบาทสมมติ สาธิต ทำการทดลอง หรือให้พูดประกอบการแสดงท่าทาง เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพูด ซึ่งเป็นทักษะการส่งออกข้อมูลนั้น ผู้ที่มีลีลาการเรียนรู้จากการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งก็คือผู้เรียนที่ถนัดหรือสนใจการเรียนแบบการพูดออกมา หรือได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายไปด้วย แล้วนั้น มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้มากขึ้นจากการแสดงออกหรือปฏิบัติจริง โดยผู้สอนสามารถใช้กลวิธีเหล่านี้ในการสอนได้ เช่น

- อนุญาตให้ผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสหรือการเคลื่อนไหวร่างกายมีโอกาสได้พูดหรือปฏิบัติ
- กระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสลุกหรือนั่ง หรือมีการเคลื่อนไหวไปด้วยในขณะที่มีการบรรยายข้อมูล หรือมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
- รวมแหล่งข้อมูลมัลติมีเดียเพื่อใช้ในการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ วิดีโอ แผ่นใส กล้องถ่ายรูป ฯลฯ ทั้งในงานนำเสนอของครู และงานนำเสนอของนักเรียน)
- มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวอย่างมากมายและหลากหลายในชั้นเรียน เช่น การออกสำรวจ การสาธิต การเต้น เกมเคลื่อนไหวร่างกาย กิจกรรมบทบาทสมมติ การออกทำประกอบการพูด เป็นต้น

2.2 การส่งออกข้อมูลโดยการเขียน และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบ (Kinesthetic learner)

การส่งออกข้อมูลในการเขียนนี้ ก็เป็นอีกหนึ่งทักษะของการส่งข้อมูล (Output) ซึ่งก็สามารถจัดได้ว่าเป็ผู้ที่เรียนรู้ทางร่างกายและความรู้สึก (Kinesthetic learner) ได้เช่นกัน เป็นพวกที่เรียนโดยผ่านการรับรู้ทางความรู้สึก และจากการเคลื่อนไหวร่างกาย จึงสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีหากได้มีการสัมผัส การได้เคลื่อนไหว ซึ่งการเขียนก็ถือเป็นการที่ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว ชิดเขียนสิ่งต่าง ๆ ตามความเข้าใจ ผู้เรียนจะมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้มากขึ้นจากการได้แสดงออกหรือลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้สอนสามารถใช้กลวิธีเหล่านี้ในการสอนได้ เช่น

- การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากการเขียนออกแบบสิ่งต่าง ๆ
- การทำแผ่นป้าย โปสเตอร์ต่าง ๆ
- การทำการ์ดในรูปแบบต่าง ๆ

- กิจกรรมที่ใช้การเขียนบน Blackboard / whiteboard
- การเล่นเกม
- การทำแบบฝึกหัด

ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ครูผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้กับเนื้อหาในบทเรียนได้ เช่น การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากการเขียนออกแบบสิ่งต่าง ๆ นี้ ก็สามารถให้ผู้เรียนเขียนสรุปเนื้อหาบทเรียนออกมาเป็นรูปแบบของ Mind mapping หรือการทำการ์ดในแบบต่าง ๆ นั้น ผู้เรียนก็สามารถทำ Flashcard คำศัพท์ต่างๆ จากเนื้อหาในบทเรียนได้ การเล่นเกม โดยการใช้การแข่งขันสะกดคำศัพท์ เช่นเกม Spelling bee โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มให้เขียนแข่งสะกดคำบน Blackboard / whiteboard รวมถึงให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดในสมุด หรือใน worksheet ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งก็จะทำให้ผู้เรียนที่มีความถนัดในการขีดเขียน รู้สึกสนุกและเพลิดเพลินกับกิจกรรมในขณะที่เรียนได้เป็นอย่างดี

สรุป

ผู้สอนต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนภาษาอังกฤษในแต่ละทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษให้ตรงกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนบนแนวคิดการรับรู้ข้อมูลผ่าน 3 ช่องทางการรับรู้คือ การฟัง การดู และการสัมผัสหรือเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ในเชิงจิตวิทยา เพื่อนำไปสู่แนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ที่สามารถช่วยพัฒนาการศึกษาในเรื่องของวิธีการสอนที่ตรงกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นการช่วยยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. 2555.
- ทิศนา ขัมมณี. (2551). *ลีลาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธมณี. 2546. *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ไยโหม ศรีเอทีพี กรุ๊ป
- Grasha, A. & Reichman, (1975). *Learning Style Diagnostics the Grasha and Reichman Student Learning Style Scale*. Ohio: Faculty Resource, University of Cincinnati.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- McCarthy , Bernice . 1990 . “Using the 4 MAT System to Bring Learning Styles to School”
- Eric Accession : *NISC Discover Report*. p.31-37 ,

คณะผู้เขียน

นางสาวรัตนา กลิ่นจ้อย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง

140 ถนนสุเรนทร์ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

e-mail : rattana_kli@outlook.com

นายศิริกร โรจนศักดิ์

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง

140 ถนนสุเรนทร์ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

e-mail : sirikornbiloxi1979@gmail.com

นางวาสนา จักรแก้ว

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง

140 ถนนสุเรนทร์ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

e-mail : djwasna@hotmail.com